

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izbija vsak dan razun no-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravištvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogrske dežele:
celoletno . . . K 25—
polletno . . . K 12-50
četrtletno . . . K 6-30
mesečno . . . K 2-10
Za Nemčijo:
celoletno . . . K 28—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za oglase (insertate) se
plačuje od četrstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 169.

Telefonska številka 65.

Celje, v sredo, dne 28. julija 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Francoz o avstrijsko- ogrski politiki napram Slovanom.

Slavni francoski učenjak profesor Ernest Denis je imel marca meseca predavanje o „Avstriji in Srbih“, ki ga je pred kratkim objavil v „Revue du Mois“. Njegovi nazori so tako znameniti, da jih tu v glavnih točkah podajemo slovenski javnosti.

Profesor Denis ni pristaš mnenja, sedaj po Franciji razširjenega, češ, da se francosko javno mnenje ne sme aktivno mešati v borbo Srbov za njihovo samostojnost, marveč smatra celo za možno, da politika prihodnosti združi vse Srbe v politično celoto. Profesor Denis povdarja, kako nezaslužena, neblaga je usoda srbskega naroda v primeri z njegovim junaškim bojem za narodno eksistenco in s kulturnim poslanstvom, katero so Srbi vršili. Podrobno, za tujca naravnost čudovito natančno riše prof. Denis zgodovino srbske kulture. V plemenitem sočustvovanju smatra Denis zatiranje Srbov in stoletno tiranstvo, ki jih je tiščalo k tlom, za vzroke bridkih in krvavih tragedij, ki nam jih kaže njihova zgodovina.

Nadalnja razmotrivanja Denisova so niz obsodb postopanja ogrskih vlad proti Srbom in Slovanom vobče. „Če tudi so dali slovanski narodi“, vzklika učenjak, „Avstriji najboljše vojake, četudi so nekolikokrat obvarovali Avstrijo pogina, vendar so dobili za plačilo na Ogrskem samo pritiskanje“.

Denis smatra za dolžnost Francije zavzeti se za potlačene. „Je v interesu Francije, je njena reč, postaviti se proti tlačenju Slovanstva“. S to simpatijo do tlačenega Slovanstva se brani Francija najboljše proti razširjenju vsenemštva, stremečega na vzhod in poslužujočega se Avstro-Ogrske kot obrambnega in napadalnega orožja. Prof. Denis se zavaruje proti očitjanju, da je neprijatelj Avstrije; navaja svoj poset pri slavem češkem zgodovinarju Palackem, ki mu je pokazal svojo slavno spomenico frankfurtskemu parlamentu in se ponovno izrazil: „Če bi Avstrije ne bilo, morali bi jo ustvariti.“ *) Prof. Denis vedno pripisuje Avstriji lepo nalogo: biti straža in obramba proti vzhodu. S tega stališča ostro obsoja vlade, ki Slovane tlačijo ter vzdiga pred vsem kulturnim svetom proti njim ostro obtožbo. Umljivo, da se pri tem ni mogel ogniti važnim pojavom tudi izven Ogrske. Obsoja pred vsem goljufivo statistiko pri narodnostnem štetju v Avstriji ter ostro prijemlje Dunaj, ki je v pesteh kršč. socialne stranke, katera je Denisu „tolpa agitatorjev in politikov brez

sramu in brez misli“. Denis pravi, da je germanizatorična tendenca v Avstriji pripravila državi poraze pri Magenti, Solferinu in Kraljevem Gradcu ter dokazuje, da je uspešen razvoj Avstrije mogoč le na podlagi federalizma. Dualizem kritikuje z besodami Beusta napram Andrassyju: „Obdržite si svoje črede — mi si obdržimo svoje“. Da so te „črede“ nemški narodi, dokazuje narodnostna politika vlad od začetka dualizma do danes. Dualizem je po Denisovem mnenju slabitev avstrijske države in grob njenega intelektualnega ter gospodarskega življenja.

Denis dokazuje na podlagi zgodovine in slovstva skupnost jugoslovan-
skih narodov, katero so razbili po načelu: „divide, ut imperes“. Kaj vse se ne podtika avstroogrskim Slovanom! Kradejo jim čast po dunajskih in peštanskih listih, očitajo jim klerikalizem, „nemško znanstvo“, ki mora po izreku Riegrovem kriti najpodlejša preganjanja, nepravilna volilna reforma v Avstriji, nečuvni volilni red na Hrvaškem, monstrum volilne predloge na Ogrskem. Potem riše Denis na podlagi madžarskih novin krvave protislovanke volitve v ogrskih mestih, ki so prinesle 11 milijonom Nemadžarov 36, 8 milijonom Madžarov 344 poslancev! Nadrobno pripoveduje Denis o preganjanju nemadžarskih poslancev in žurnalistov, o nasilnem postopanju Madžarov proti samostojnosti Hrvaškega, ki sloni na nagodbi iz l. 1868. V „interesu narodne države“ si dovoljujejo Madžari najbolj rafinirane zločine na narodih. Seznam grehov, ki jih piše prof. Denis v album, naravnost frapira po svojem obsegu, vsebini in lamentiranju. Ni dvoma, da Denisova odkritja zadevajo v črno, da znova pokažejo madžarske svobodomislece v pravi luči. Denis opisuje tudi madžarsko zlorabo šol, sodišč, občinskih uradov ter je brezobzirno razgaljal. Navaja, da je neki Madžar našantal nanj svojega psa, ker ga je — Denis, Francoz! — po srbski vprašal za pot . . . Sinovi se v šolah raznarodujejo, se vzgajajo v sovraštva proti lastnemu rodu. Slovanski narodi na Ogrskem so obubožani, njihovi sinovi izstradani. Krono svoje „državne delavnosti“ pa so si skovali Madžari v zagrebškem procesu. Dostojen to „finale“ v državi, v kateri, tako pripoveduje Denis, orožniki s puškinimi kopiti suvajo stare ženice, ker ne razumejo madžarski, v državi, kjer so l. 1866. obešali ljudi za noge na strop in jih topli z vrvmi, namočenimi v slan špirit, v državi, v kateri je leta 1894. napisal „Magyar Hirlap“: „Škoda, da ne smemo ljudi nabadati na kole — takoj bi bilo rešeno rumunsko vprašanje!“

„Jasno je“, poučuje francoski učenjak, „da postaja izigravanje narodov in uničevanje plemen vedno težje. Madžarito poskušajo — a varajo sami sebe. Gromadijo proti sebi preveč netiva, katero jih en-

krat uniči. Madžari se utegnejo še obdržati, če krenejo na pot političnega samobrdanja, pameti in humanitete.“ Toda Denis se boji, da je že prepozno.

Taki so nazori Francoza o avstroogrski politiki napram Slovanom. Mi pa še vedno mirno prenašamo to nasilstvo, ker si naše mase še niso v svesti svoje moči in še ni v njih probujena volja do moči, da bi konečno proglasili: Država smo mi!

Politična kronika.

a Nemci in češki deželni zbor.

„Neue Fr. Pr.“ je zaključila izjave nemških politikov s člankom, v katerem razpravlja o pogojih, pod katerimi bi bili Nemci pripravljeni opustiti obstrukcijo v češkem deželnem zboru. Ne gre jim več za aktuarja v deželnom zboru, nemška obstrukcija je mariveč sprejela 4 točke, v katerih je dr. Eppinger 30. septembra 1908 formuliral nemške zahteve. Te so: 1. Nova razdelitev referatov v deželnem odboru na tak način, da bi baje najvažnejša nemška agenda ne bila v oblasti čeških deželnih oebornikov; 2. pomnožitev sedanjih nemških meščanskih odbornikov od dva na tri; 3. pomnožitev nemških zastopnikov v deželni banki in v Hipotekarni banki od enega na dva; 4. narodnostni ključ za imenovanja deželnih uradnikov. Čehi so že lansko leto odločno izjavili, da smatrajo te pogoje za nesprejemljive, kakor hitro bi Nemci izpolnitev teh zahtev smatrali za odkupnino obstrukcije. „N. Fr. Pr.“ javlja, da pred sklicanjem deželnega zbora baron Bienerth prav gotovo pozove zastopnike Nemcev in Čehov na spravno konferenco. „Ako hoče vlada odkritosrčno delati za spravo in ako hočejo Nemci odkritosrčno doseči mir, potem je neobhodno potrebno, da bi njih obstrukcija ne bila predmet kakeršnekoli kompenzacije. Po tej poti, če tudi jo smatra „N. Fr. Pr.“ za edino možno, prav gotovo ne pridemo do miru in sprave“, pravi „Čas“.

a Poljska ljudska stranka zapusti nemško-poljski vladni tabor. Poslanec Stupinjski predsednik poljske ljudske stranke je objavil v „N. Fr. Pr.“ od 25. t. m. članek, kateri končuje z besedami: „Vsaj kar se poljske ljudske stranke tiče, lahko z vso odločnostjo proglašam, da mi ne moremo pod nikakimi pogoji ostati v bloku z nemškimi strankami proti vsem ostalim slovan-
skim st. ankam. Prepričan sem, da je mnenje poljske družbe z našimi nazori v soglasju in da bode ves Poljski klub nastopil to pot, ker mu sicer v nasprotnem slučaju grozi razpad. Program za jesen: 1. Stvoritev trdne parlamentarne večine na temelju točno določenega programa; 2. primerna rekonstrukcija ministerstva. Ako se ne zgodi tako, pride do bankrota centralnega parlamenta in vsega centralizma.“

a Ozadje ogrske krize je pojasnil urednik „Neues Pester Journala“ v zanimivem članku, ki ga je priobčil v „Arbeiter Ztg.“ Diner-Denes piše, da

je imel Lukacs nalogo sestaviti vlado s pomočjo stranke neodvisnosti in ako bi se mu to ne posrečilo, s pomočjo liberalne stranke. Lukacsevo poslanstvo je bilo naperjeno naravnost proti fevdalni skupini grofa Andrassyja, katera se je branila z vsemi močmi. Znano je, da si prestolonaslednik, ki je v rešitvi ogrske krize zelo udeležen, prizadeva, za vedno zlomiti moč madžarskega plemstva, katero je po njegovem mnenju jednotni monarhiji najbolj nevarno. Andrassyjevi plemenitaški skupini je ponudil svojo pomoč a.-o. poslanik v Berlinu Szögyeny-Marich. Ta je poslal predsednika nemškega parlamenta Paascheja na Ogrsko, naj bi v tem smislu deloval. Paasche pa, ki ogrskih razmer ne pozna se je približal Justhovi skupini ter se je izrekel za samostojno banko. Justhovci so hoteli to izkoristiti, pa Wekerle je o tem še pravočasno izvedel in je dal Paascheja „primerne informacije“, katerih se je ta tudi pozneje držal, tako da je bilo Szögyeny-Marichu mogoče poslati iz Berlina na Dunaj Aehrenthalu poročilo, da se v Berlinu boje zaradi ogrske krize. Aehrenthal, katerega žena je Madžarka, bi rad ogrskemu plemstvu pomagal ter je svetoval, naj se pozove zopet koalicio na vlado, ako se Lukacsev poskus ponesreči. Ni se posrečil, seveda, ker Lukacs ni proti aristokratom mogel ničesar opraviti; zato je Lukacs odložil svoje poslanstvo in rešitev krize je bila odložena do jeseni.

a Kretske vprašanje. Iz Kanee dohajajo poročila, ki so sama na sebi prav malo verjetna. Tako se poroča, da je komandant kretske milice in žandarmerije dal izvesti grško zastavo, takoj ko so angležke čete odšle. Poroča se nadalje, da bode sklicana narodna skupština, na kateri se bode razpravljalo o predlogu, da se turške suverenosti nima več priznati. Z obzirom na to, da je Grška čisto nepripravljena na vojsko s Turčijo pač ni verjetno, da bi Krečani tako izzivajoče nastopali proti Turčiji, ker morajo le predobro vedeti, da bi ta prenašljivost njih stvari samo škodovala.

a Perzija. Voditelji reakcije pridejo pred vojno sodišče. Med kozaki in vlado je pa baje nastal razpor, in je baje rusko poslaništvo (?) odvzelo topničarski brigadi vse moderne topove, češ, da še niso plačani in da jamči za njih plačilo. Rusija bi rada našla novo pretvezo za to, da pusti svoje vojaštvo kolikor mogoče dolgo v deželi.

Dnevna kronika.

a Proces zoper Tolstega. V prihodnjih dneh se vrši, kakor poročajo iz Petrograda proces proti Tolstemu zaradi njegovega dela. „Nebeško kraljestvo v nas samih“. Dva odlična petrograjska odvetnika sta prevzela zagovorništvu.

a Proglašenje bosanske ustave se izvrši, kakor se poroča iz visokih dunajskih krogov, na slovesen način dne 18. avgusta.

a Nova madžarka šola se je osnovala v Doljnem Miholjcu na Hrvaškem.

*) Ta izrek je Paláčeky preklical, ko se je prepiral, da Avstrija neče razumeti svoje naloge kot mnogonarodna država, da se neče federalizirati in postati vsem jednako pravična, da hoče mariveč po vsej sili ostati tudi še nadalje nemško centralistiška. Glej „Narodni Dnevnik“ od 1. junija št. 122 „Novoslovanstvo in avstroslovanizem“.

trdi. Nadalje ga tira v protislovje s vprašanjem: Kako to? Nastić trdi, da so dobivali revolucionarji od srbske vlade velik dispozicijski fond, a vendar ni imel vodja teh revolucionarjev Lj. Jov. toliko, da bi si bil najel stanovanje, — ampak je spal v prostorih „Slav. Juga“?

Nastić — molči.

Dalje: Nastić trdi, da je na II. konferenci 8. novembra sodeloval tudi Ante Budisavljević, a dokazano, da je ta baš ta dan govoril v ogrskem drž. zboru v Pešti?

Dokaže mu dalje, da se je podpisal tudi za Gaja, da se je predstavljaj ženski, ki je zanj Mandiču ukradla pisma, kot policijski agent.

Nastić — molči.

Več nima dr. Popović kaj vprašati. Nato se preide na konfrontacijo Nastića z Adamom in Valerijanom Pribičevićem, kar zopet izvanredno dvigne zanimanje občinstva.

Preds.: Evo, sedaj je Nastić, o katerem ste trčili, da ne eksistira, tukaj.

Adam P.: Res je, g. predsednik, da Gjorgje Nastić ne eksistira, ampak samo Risto Nastić. (Krohot!)

Nato Adam P. obširno pripoveduje o vseh svojih potih v Srbijo, o pogovorih in sestankih z Nastićem, katere je ta v čisto napačno luč postavil. Na podlagi dokumentov sedaj dokazuje lažnjivost Nastićevih trditvev in izpoveduje sedaj one stvari, o katerih pred zaslišanjem Nastića ni hotel govoriti. Dokazuje dalje, da je bil Nastić oni, ki je tožil o Srbiji, kako mu je nehvaležna, (ker so ga že spoznali kot špijona in mu niso nič več zaupali!) in da bi tudi on rad šel v Ameriko. O kaki revolucionarni akciji z Nastićem nikdar ni govoril. Dalje razlaga, da je Nastić hotel, naj bi zagrebški srbski listi pisali proti ustavi v Bosni, češ da je obljuba ustave za Bosno od strani Avstrije le krinka.

Adam P. pripoveduje mirno, točno in prepričevalno.

Narodni gospodar.

XV. poročilo o stanju hmelja v drugih krajih.

Žatec, dne 23. 7. 1909. Obilo vpraševanje za žateškim hmeljem kaže veliko zanimanje za istega. Kupčija

pa se v mnogih slučajih ne more izvršiti, ker zahtevajo hmeljarji vedno višje cene — sosebo pa, ker so poročila o rasti letošnjega hmelja od dne do dne slabša. Zadnje dni se je plačalo za 50 kg do 72 K in še višje. Vreme se je v toliko spremenilo, da imamo sedaj tople dneve — in tudi noči niso več tako hladne, kajti toplomer je kazal vedno do 10° R, kar zamore rastlini koristiti. — Vkljub temu pa se mora vnovič poročati, da se je stanje poslabšalo. Od vremena prihodnjega tedna je odvisno, ali se bodo zamogli krepko rastoči nasadi ohraniti, ali bodo tudi pričeli hirati. Položaj je obče danes ravno takšen, kakoršen je bil 1. 1906. Takrat smo dne 21. julija cenili vso trgatvev na 50.000 stotov à 50 kg — a v resnici pridelali smo več kot 60000 stotov. Pred tremi leti šlo je torej na boljše.

„Saazer Hopfen- u. Brauer-Zeitung“.

Norimberk, dne 23. 7. 1909. Vreme se je nekoliko obrnilo na boljše, vendar je stanje rastline nespremenjeno, po največjem slabo. Kupčija je živahna in cene so vedno boljše.

Spalt, dne 22. 7. 1909. Slabega vremena je konec; sedaj je prav toplo in deloma celo vroče po dnevi, noči pa so še vedno hladne. Kako bode ta sprememba uplivala na hmeljsko rastlino, pokazalo se bode v kratkem. Uši ni nič manj in črne rose je vsaki dan več.

Langquaid (Hallertau), 22. julija. — Imamo tople dneve in mrzle noči. Vsled tega neugodnega vremena se je stanje hmeljske rastline poslabšalo. Morda 10% vseh nasadov je zdravih in se zamorejo kvalifikovati z „dobro“. Okolica pa je še slabša in hmeljarji tožijo, da je letos sploh vse uničeno.

Tettmang, dne 22. 7. 1909. — Od zadnjega poročila imamo nekoliko ugodnejše vreme; zadnje tri dni nastalo pa je prav vroče, kar bode zdravim nasadom gotovo v prid — slabotnim in slabim pa v škodo. Rani hmelj cveti in dela že kobule, katerih množina pa ni preobila.

Hockenheim (Badensko), 22. julija. Stanje hmeljnikov je prav slabo. Kakor vse kaže, bode vsa letošnja trgatvev uničena. Polovica vseh hmeljnikov se je lani opustila — in druga polovica pride pa letos na vrsto.

„Allg. Brauer- u. Hopfen Zeitung“ Norimberk.

Tržne cene.

27. julija.

Kava v Hamburgu: Santos Good Average za september 31'50 za december 30'—, za marc 30'—, za maj 30'—. Tendenca mirna.

Sladkor. Praga: surovi sladkor prompt K 24'10, nova kampanja K 23'—. Tendenca stalna. — Vreme: lepo.

Budimpešta, 27. julija. Pšenica za oktober K 13'48, pšenica za april K 13'77, rž za oktober K 9'85, oves za oktober K 7'62, koruza za julij K 7'80, koruza za avgust K 7'85, ogrščica za avgust K 13'85. — Ponudba in kupčija zmerna, tendenca medla. — Promet 18.000 met. stotov. Pšenica za efektiv v začetku 10, pozneje 5 vin. cenejša, ostalo mirno.

Budimpešta, 27. julija. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin., mlade, težke 140 do 143 vin., mlade, srednje 143 do 144 vin., mlade, lahke 143 do 144 vin.; zaloga 29.642 komadov.

Svinjska mast v Budimpešti: 168.—, namizna slanina 149.—.

Dunajska borza za kmetijske pridelke, 27. julija:

Nazadovanje kurzov nehale. Kupčija na vseh poljih večja. Cene se vzdržale.

Stroji za sladoled, kuhinjske priprave in banje

se zaradi opuščenja zaloge prav ceno prodajo pri Antonu Čanču, kleparju v Celju, Vrtna ulica št. 11. 355 8-1

Zdravnik in zobozdravnik
dr. Sernec Janko
iz Celja
odpotuje do 23. avgusta t. l.

R. Diehl

žganjarna, Celje

priporoča svojo veliko zalogo doma žgane slivovke, tropinovca brinovca, vinskega žganja in domačega konjaka.

25 2-58

Darujte družbi sv. Cirila in Metoda!

Sprejemem takoj

pomočnika

železne stroke popolnoma zmožnega. Plača po dogovoru.

J. Krašovic, Žalec.

Steckenpferd- 101 40-20

lilijno mlečno milo

najmleje kožno milo kakor tudi proti solnim pegam!

— Dobiva se povsod! —

Poštne hran. račun št. 54.366.

— Telefon št. 48. —

„LASTNI DOM“

Pisarna je v Celju, Rotovške ulice št. 12

Uradije se vsak dan razun nedelj in praznikov od 8.—12. ure dopoldne.

Najboljša prilika za sigurno štedenje je plodonosno nalaganje gotovine pri denarnih zavodih, ki nudijo najugodnejše pogoje.

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo v Gaberju pri Celju

sprejema hranilne vloge od vsakega, je član zadruge ali ne, na tekoči račun ali na hranilne (vložne) knjižice in jih obrestuje letno po

pet od sto (5%)

Hranilne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo. — Rentni davek plačuje zadruga in ga ne odteguje vlagatelj, tako da dobijo na leto celih 5 K od naloženih 100 K. — Posojila daje proti 6% obrestovanju na osebni kredit, proti zastavljenju vrednotic, dragocenosti ali nepremičnin na menice ali dolžna pisma. — Odplačuje se na račun glavnice in obresti v mesečnih ali v posebej dogovorjenih četrt — oziroma polletnih obrokih.

Edino narodno kamnoseško podjetje v Celju.

Prva južnoštajerska kamnoseška

industrijska družba.

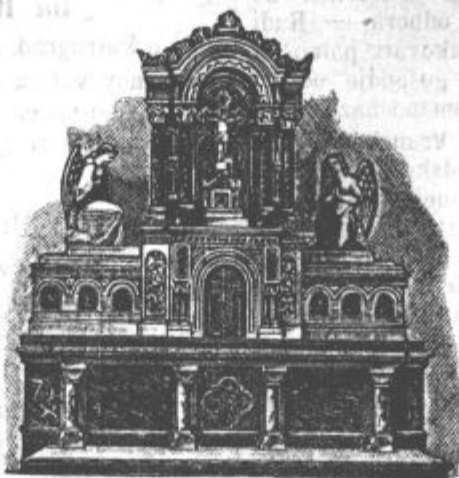
Brzjavlj: „Kamnoseška industrijska družba Celje“.

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnimi obratom.

Izvrševanje vseh stavbenih del kakor stopnic, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa.

Specijalna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd.

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji.

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst grata in sljenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakov).

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s samotnim ali cementnim tlakom.

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. Popravljanje spomenikov, ude: lavanje naplsov v iste.